

אפריל 08

תנאים כלליים להיתר רעלים לנמלים

א. מבוא

- 1.א. חוק החומרים המסוכנים, התשנ"ג - 1993 (להלן - החוק) קובע כי כל עיסוק ברעלים לרבות יצור, יבוא, אריזה, מסחר, ניפוק, העברה, אחסנה, החזקה ושימוש חייב בהיתר רעלים.
- 2.א. התנאים דלהלן הם תנאים כלליים ויישומם יתבצע ע"פ לוח זמנים כפי שיאשר הממונה. ניתן להוסיף עליהם תנאים נוספים בכל עת על פי הצורך.
- 3.א. תנאים אלה אינם באים במקום כל דרישה אחרת של גופים הממונים על כך מתוקף חוק כלשהו או תקנותיו. בכל מקרה של סתירה בין התנאים התנאי המחמיר קובע.

ב. תנאים כלליים להיתר רעלים

- 1.ב. אין למכור רעלים למי שאינו בעל היתר רעלים כמפורט בסעיף 8 לחוק.
- 2.ב. היתר הרעלים לנמל ניתן לעיסוק ברעלים על פי קבוצות הסיכון כמתואר בספר הכתום של האו"ם TRANSPORT OF DANGEROUS GOODS (המלצות להובלת חומרים מסוכנים), ולא על פי רשימה ספציפית של רעלים.
- 3.ב. ההיתר אינו מאפשר קליטה, קנייה, או העברה של פסולות מסוכנות משום סוג שהוא אלא באישור מראש ובכתב במפורש מהמנהל על פי תקנות רישוי עסקים (סילוק פסולת חומרים מסוכנים), התשנ"א - 1991.
- 4.ב. בעל ההיתר ידווח לממונה תוך חודשיים מיום קבלת תנאים אלה על כל הרעלים המשונעים בצובר ועל דרכי שינועם ואחסונם, ובכלל זה מידע על המיכלים התת קרקעיים והעל קרקעיים, על בריכות, מאגרים או צנרת מכילים רעלים ומצויים בשטח הנמל.
- 5.ב. בעל היתר הרעלים יחזיק גיליונות בטיחות (MSDS) כמפורט בתקנות הבטיחות בעבודה (גיליון בטיחות) התשנ"ח - 1998, זאת לגבי החומרים השכיחים המשונעים בנמל. באשר לחומרים אחרים, בעל ההיתר יתארגן להפיק את המידע, באופן מיידי בעת הצורך מתוכנות המכילות מידע בטיחותי זמין (MSDS).
- 6.ב. בעל היתר הרעלים ינקוט בכל האמצעים הדרושים לעיסוקו ברעלים שבנמל לפי מיטב הידע והטכנולוגיות המקובלות והישימות הכלכלית (best available technology economically)

- 7.ב.** בעל היתר הרעלים חייב לתפעל ולהחזיק את הרעלים שבנמל באופן שתצומצם פליטת רעלים לסביבה (לאוויר, למקורות מים, לים, לקרקע או לשפכים) בהתאם לדרישות החוקים, התקנות והסטנדרטים הרלוונטיים ובהתאם לתנאים שיקבעו על ידי הממונה בהתאם לצורך.
- 8.ב.** בעל היתר הרעלים יכין נוהלי תיפעול ותחזוקה שיבטיחו את תקינות הציוד ובכלל זה ציוד ההרמה, הציוד מכני, הצנרת, המאצרות, המשאבות, השסתומים, הגלאים, הציוד לטיפול בתקלות, אמצעי כבוי האש, אמצעי הבטיחות וציוד המגן.
- 9.ב.** בעל היתר הרעלים יעמוד בדרישות שירותי הכבאות וההצלה ויפעל על פי הנחיותיהם בכל הקשור למניעת דלקות ולטיפול בהן, בשטח הנמל, בים וביבשה.
- 10.ב.** בעל היתר הרעלים יכין מיפוי לאיתור מקורות ותרחישים אפשריים להיווצרות חשמל סטטי. על פי ממצאי מיפוי זה יותקנו, בהתאם לצורך, התקני הארקה. ההתקנים יתוחזקו באופן שתובטח תקינותם ויעילותם.
- 11.ב.** בעל היתר הרעלים יתאם, יארגן ויסדיר דרכי תקשורת, דווח ובמידת האפשר נוהלי פעולה משותפים עם המפעלים והגופים האחרים הנמצאים ופועלים בשטח הנמל ובסביבתו הקרובה (כגון רכבת ישראל) לצורך תגובה על אירועים חריגים, להערכות לטיפול באירוע ובמידת האפשר קיום פעילות משותפת ועזרה הדדית העשויה להידרש. יש לדווח בכתב לממונה על ההסדרים בנדון.
- 12.ב.** הכנסת מטענים לנמל, לצורך טיפול, שבהם בעיה של נזילה, תקלה וכד' תתאפשר בהסכמת הנמל ו/או על פי פניה של גורמי המשרד לאיכות הסביבה.

ג. אחסון רעלים

חומרים מסוכנים יאוחסנו בשטחים יעודיים. הנמל יצמצם את זמן האחסון של חומרים מסוכנים עד למינימום ההכרחי. בעלי המטענים יתבקשו לפנות בהקדם האפשרי. מטעני יצוא של חומרים מסוכנים יגיעו לנמלים במועד קרוב למועד טעינתם על האניה. על פי תקנות הנמלים אין לאחסן בנמל חומרים מקבוצות הסיכון הבאות: 1, 2, 5, 6, 7. ואלה יועמסו על האניות במסירה ישירה. ברום יאוחסן בנמל חיפה במשך 24 שעות לכל היותר ובנמלים אשדוד ואילת במשך 48 שעות לכל היותר. יתרת החומרים המסווגים בקבוצות האריזה I ו-II יאוחסנו עד ארבעה עשר ימים ומקבוצת האריזה III עד

בזמני רגיעה בעל ההיתר יודיע לממונה על קיום חריגות בזמני אחסון מעבר ל-14 יום, וכן על קיומה של סחורה בלתי נדרשת (סב"נ).

במקרים מיוחדים כגון במצב חירום, סערות, שביתות, עיצומים, איחורים ושיבושים בתנועת אוניות, תקלות טכניות ומכניות חגים וכד' יודיע הנמל לממונה על השינויים המאולצים בדרכי עבודתו ועל חריגות מתקופות האחסון המורשות.

1.ג תכנון האחסון בנמל יעשה תוך התחשבות בנתונים על הנעשה בתחומים הסמוכים לו, כגון: המרחקים מאוכלוסייה רגילה, מאוכלוסייה מיוחדת, ממתקנים תעשייתיים, ממוקדי סיכון בשטח הנמל או בסמוך לו כמו קווי מתח גבוה, תחנות מיתוג, קרבה של מפעלים, מתקנים תעשייתיים, מבנים ציבוריים לסוגיהם השונים וכן משיקולי בטיחות תפעוליים כגון קיצור תהליך השינוע, זמינות אמצעי חירום וכו'.

2.ג המכולות יסודרו ויופרדו לקבוצות על פי הנחיות I.M.D.G Code, ובהתאם לצורך על פי מידע בטיחותי נוסף כגון קבוצות הסיכון, קודי החירום וגלינות הבטיחות. (לדוגמה חומרים המגיבים עם מים יופרדו מאזור בו עשויים להשתמש במים לכיבוי). ניתן להשתמש במכולות המכילות מטענים אינרטיים, שאינם מסוכנים, כחציצה בין מכולות חומרים מסוכנים שונים.

3.ג על המשטחים והרציפים עליהם מאוחסנים חומרים מסוכנים להבנות ולהיות מתוחזקים ומטופלים כך שימנע חלחול שפך לקרקע או לים, לצמצום שטח פני השלולית העלולה להיווצר במקרה של שפך. משטחי האחסון יהיו בעלי שפה מוגבהת, או לחילופין בנויים בשיפועים מתאימים שיאפשרו ניקוז לבורות איסוף. תשומת לב מיוחדת תינתן לסידורים שימשו למניעת זיהום הים. הנמל ידווח לממונה על הסידורים שינקטו בנושא כולל על ידי הגופים המורשים לפעול בשטח הנמל. בעל ההיתר יגיש תכנית פעולה לטיפול בנושא תוך שלשה חדשים מקבלת ההיתר.

4.ג בעל היתר הרעלים ינהל רישום ותיעוד של תנועה, אחסון ומצאי של הרעלים בשטח הנמל, זאת על פי המידע המתקבל מהגורמים השונים המעורבים בשינוע המטענים. על בעל ההיתר לשלוט בכל עת במידע על סוג החומרים, מיקומם ומצבם לצורך טיפול באירוע ומסירת מידע לרשויות ולגופי החרום כפי שיתבקש. מידע זה יועמד לרשות הממונה לפי בקשתו.

5.ג ברציפים ובמשטחים תותקן תאורה מתאימה ופעילה בשעות החשיכה.

- 6.ג. באזורים המיועדים לאחסון חומרים דליקים ובסביבה בה משונעים חומרים אלה יהיו אביזרי החשמל מתאימים והעומדים בתקנים מקובלים.
- 7.ג. החומרים המסוכנים יאוחסנו תוך השארת מרווחים מספיקים לתנועת כלי שינוע נמליים, כבאיות וצוותי חירום.
- 8.ג. תוכן תוכנית לפיה תוגבל הגישה לתחום אחסון הרעלים, למקום יכנסו רק עובדים שהוכשרו והוסמכו לכך, ויופעלו רק כלים המתאימים לשנע את הרעלים השונים. התכניות יועברו לעיון הממונה תוך שלשה חודשים מקבלת תנאים אלה.
- 9.ג. באזור אחסון חומרים מסוכנים יוחזקו חומרים סופגים, אמצעי כיבוי ובמידת הצורך אמצעי שאיבה.
- 10.ג. כאשר יאוחסנו חומרים מסוכנים במבנים על המבנים להיות מאווררים ובנויים מחומרי בניה קשיחים ועמידים בשריפה.
- 11.ג. ככלל ובאופן מיוחד באחסון מטען כללי, לא יאוחסנו נוזלים מעל מוצקים או אבקות.
- 12.ג. אבקות בצובר יאוחסנו באופן שימנעו הרטבתן ופיזורן.
- 13.ג. אחסון של מארזים ניידים, כגון חביות או קוביות, יעשה על גבי משטחים תקינים, תקינים ומתאימים.
- 14.ג. מכולות רעלים לא יערמו לגובה של יותר משתי מכולות.
- 15.ג. יוקצה מקום יעודי לביצוע חיטוי מכולות במתיל ברומיד, המיקום יבחר באזור מרוחק מריכוזי עובדים. החיטוי יבוצע ע"י מדביר מוסמך. האתר ישולט בזמן החיטוי.

ד. שילוט

1.ד. שילוט מתקני ואזורי איחסון רעלים:

- 1.1.ד. האזורים בהם מאוחסנים רעלים ישולטו לפי הנחיות הקוד באופן ברור. השילוט יוצב במקום בולט. הכיתוב יהיה קריא וברור ועמיד מכנית וכימית בתנאי הסביבה. השילוט ינחה את דרכי הטיפול וההתגוננות בזמן אירוע.
- 1.2.ד. שילוט הרעלים במכולות ובמארזים השונים יהיה על פי IMDG Code ויכיל את הפרטים הדרושים לזיהוי תכונות החומר ולדרכי ההתגוננות והטיפול הדרושים בזמן אירוע.

- 2.ד. **שילוט צנרת:** יש לסמן סוגי צנרת (נוזלים, גזים) בשם החומר המועבר בצנרת וכיוון הזרימה. ניתן לחילופין לסמן צנרת באמצעות צבעים שונים ובתנאי שמקרא הסימון יוצג במקום בולט .
- 3.ד. במקרים בהם מכולות המכילות חומרים מסוכנים אינן מסומנות כנדרש על בעל ההיתר לאחסן באתר המיועד לאחסון חומרים מסוכנים ובנפרד מחומרים אחרים . האתר ישולט בהתאם.

ה. הערכות לאירוע חירום ולטיפול בו

"אירוע חומרים מסוכנים" כהגדרתו בחוק החומרים המסוכנים, התשנ"ג-1993: "התרחשות בלתי מבוקרת או תאונה, שמעורב בה חומר מסוכן, הגורמת או העלולה לגרום סיכון לאדם ולסביבה, לרבות שפך, דליפה, פיזור, פיצוץ, התאיידות, דליקה."

- 1.ה. על בעל ההיתר לטפל בכל אירוע חומרים מסוכנים בנמל מעת גילויו ועד להשבת המצב לקדמותו, לשיקום האזור ולפינוי הפסולת המסוכנת. לטיפול באירוע נתן להסתייע בגורמים נוספים כגון בגורמי חירום, בחברות שעיסוקן בטיפול באירועים, בבעלי המטענים או בסוכניהם ועוד.
- 2.ה. לצורך הטיפול באירועים בנמל יחזיק בעל ההיתר את רשימת אמצעי הקשר של בעלי המטענים בארץ. לגבי מקרים בהם מעורבים מטענים שאינם מיועדים ללקוחות בארץ אלא נמצאים במעבר מנמל לנמל והם מטופלים על ידי סוכני אניות או גורם אחר יחזיק בעל ההיתר הנמל, במקום זמין ונגיש, את רשימת אמצעי הקשר באמצעותם ניתן יהיה לאתר את בעלי החברות האלה ואת מי שנשכר על ידם לטפל באירועים.
- 3.ה. בעל ההיתר ימנה צוות חירום לטיפול באירועי חומרים מסוכנים. צוות החירום יאורגן למתן מענה עשרים וארבע שעות ביממה משך כל ימות השנה. הצוות יצויד במיגון אישי, אמצעי קשר ובציוד לטיפול באירועים מסוכנים.
- 4.ה. בעל ההיתר יכין ויפעיל נוהל חירום ובו יוגדרו האחריות, הסמכויות והפעולות לביצוע בעת אירוע חומרים מסוכנים. נוהל החירום יוגש לממונה תוך שלשה חודשים מיום קבלת התנאים. הנוהל יכיל את הפרטים המפורטים להלן:
- ה. 1.4. מיפוי כללי של הרעלים בנמל ובכלל זה אזורי האחסון ואזור הטיפול באירוע בו מעורבים חומרים מסוכנים, אופן אחזקתו ודרכי הגישה אליו. פירוט תנאי אחסון החומרים, סוגי האריזות ואמצעי ההפרדה בין סוגי הרעלים השונים.
- ה. 4.2. תרחישים אפשריים של אירועי חומרים מסוכנים ואופן הטיפול המתאים בכל אחד מהם.

- ה.4.3. מיפוי ופירוט האמצעים הטכניים והארגוניים הקיימים בנמל להגנה מפני אירוע חומרים מסוכנים. מיפוי ופרוט האמצעים הטכניים והציוד לטיפול באירוע חומרים מסוכנים, ובכלל זה אירועים של שפך דלקים, שמנים או חומרים מסוכנים לים, לרבות אמצעי התראה, אמצעי איסוף, אמצעים למניעת התפשטות, אמצעי שינוע ומערך גילוי וכיבוי אש.
- ה.4.4. רשימת אנשי צוותי החירום לטיפול באירוע ותפקידיהם כולל אופן ההתקשרות איתם בשעות העבודה ולאחריהן.
- ה.4.5. גופי החירום וגופי ההצלה, מספרי הטלפון שלהם ואמצעי הקשר האחרים, ובכללם מרכז המידע והמבצעים של המשרד לאיכות הסביבה. ברשימה יכללו גם גופים שונים העלולים להיות מושפעים מתוצאות התרחישים השונים (כגון מפעלים שכנים).
- ה.5. בעל ההיתר יחזיק את רשימת נציגי החברות הסוכנים והגופים המלווים והאחראיים למטענים ואמצעי הקשר עימם לשם קיום בירורים על מטענים, תכונות החומרים הכלולים בהם ואמצעי הטיפול בהם.
- ה.6. נוהל החירום יעודכן בכל שינוי בכל אחד מסעיפיו ולפחות פעם בשנה. פרטי העדכון יישלחו לממונה עם תאריך העדכון.
- ה.7. הנוהל יחזק בשער הנמל או בחדר המבצעים בו ובידי בעל ההיתר, אחראי הרעלים, צוות החירום ומנהל הנמל או מי שיוסמך על ידו.
- ה.8. בעל ההיתר יכין תכנית שנתית לתרגול נוהל החירום באחד התרחישים. תרגול זה יערך לפחות פעם בשנה. תיאום על מועד התרגילים ועל מהותם יקוים עם הממונה בעוד מועד.
- ה.9. **ציוד מיגון, ציוד ואמצעים טכניים:**
בנמל יוחזק ציוד מיגון המתאים למגוון החומרים המסוכנים הקיימים בו. הציוד ייבדק מפעם לפעם על פי הוראות היצרן, ישמר במצב תקין וימצא במקום נגיש ומשולט.
- ה.10. **נוהלי דיווח:**
ה.10.1. על כל אירוע חומרים מסוכנים יש לדווח בהקדם האפשרי ולא יאוחר מ- 15 דקות מגילוי האירוע, למשטרה ולמוקד המידע והמבצעים של המשרד לאיכות הסביבה ולגופים נוספים על פי שיקול דעתו של בעל ההיתר.

ה.10.2. לאחר כל אירוע חומרים מסוכנים יערוך בעל ההיתר תחקיר. התחקיר, מסקנותיו והלקחים ממנו יעמדו לעיון הממונה על פי דרישתו.

ו. שינוע

ו.1. **אזור פריקה וטעינה:** האזור ינוקז למערכת אגירת שפך מקומית או למערכת ניקוז, ובכל מקרה לא למערכת ניקוז נגר עילי.

ו.2. **נוהל פריקה וטעינה:** בנמל יוכן נוהל לפיו יהיה אחראי מטעמו במהלך עבודות הפריקה והטעינה. האחראי יפנה את המטענים הנפרקים לאזורי האחסון השונים ובמידת הצורך בנושאים שבטיפולו יוודא תקינות חיבורים לצנרת, הזנה למיכלים המתאימים, מניעת פיזור מוצקים וכו'.

ז. טיפול בפסולת חומרים מסוכנים ובכלל זה שמן משומש, מצברים משומשים חומר

שנשפך, דלף או התפזר עקב אירוע חומרים מסוכנים.

ז.1. הטיפול בכל סוגי הפסולת הנוצרת בנמל יעשה על ידי צוות מקומי שהוכשר לכך או על ידי גורם חיצוני עמו יש התקשרות חוזית לענין זה.

ז.2. על בעל היתר הרעלים לקיים את הוראות תקנות רישוי עסקים (סילוק פסולת חומרים מסוכנים) התשנ"א - 1990 בכל הנוגע לטיפול בפסולת חומרים מסוכנים.

ז.3. כל פסולת חומרים מסוכנים שמקורה בנמלים, תסולק בהקדם האפשרי ולא יאוחר מתום ששה חודשים ממועד היווצרה למפעל לנטרול וטיפול בפסולת חומרים מסוכנים שברמת חובב (להלן: אתר הפסולת הרעילה). הפסולת תועבר כשהיא ארוזה ומשונעת בהתאם להוראות כל דין. סילוק פסולת כאמור באופן או למקום אחר ייעשה לצורך מחזור או שימוש חוזר בפסולת או מטעם אחר, ובלבד שינתן לכך אישור מראש מאת ה"מנהל" לפי התקנות הנ"ל.

שמן משומש יסולק על פי תקנות מניעת מפגעים (שמן משומש), התשנ"ג - 1993 לבעל היתר רעלים לאיסוף ו/או אחסון ו/או מחזור שמנים משומשים.

ז.4. בעל ההיתר יפרט וימפה את האמצעים בהם נעשית פעילות הקליטה, האחסון, הטיפול והשינוע במי שיפוליים.

- 5.ז הנמל יחזיק וישמור במשרדיו במשך חמש שנים לפחות את החשבונות של אתר הפסולת הרעילה או של מקום המחזור או השימוש החוזר לפי הענין ויציג בפני הממונה על פי דרישתו להוכחת סילוק הפסולת כנדרש.
- 6.ז כל משלוח של פסולת חומרים מסוכנים ילווה בטופס הצהרה לפסולת מסוכנת חתום ע"י הנמל כנדרש באתר הפסולת הרעילה. הנמל ידאג לקבל העתק של הצהרת הפסולת חתומה בידי מורשה באתר הפסולת הרעילה ובכך יוודא הגעת הפסולת ליעדה. העתק הצהרת הפסולת החתומה ישמר בנמל במשך חמש שנים לפחות.
- 7.ז פסולת חומרים מסוכנים ואריזות ריקות של חומרים מסוכנים יאוחסנו בעמדה ייעודית ומשולטת בשלט ברור. העמדה תהיה סגורה למניעת כניסה בלתי מבוקרת.
- 8.ז פסולת חומרים מסוכנים העלולות להגיב ביניהן, יופרדו באופן שתמנע כל אפשרות תגובה ביניהן.
- 9.ז כל קבוצה תשולט בשלט שיפרט את מהות הסיכון ואת קוד החירום המחמיר המתאים.
- 10.ז כל אריזה ובה פסולת חומרים מסוכנים תסומן בתווית ובה יפורטו: שם המשגר וכתובתו, סוג הפסולת וסיכונה, תאריך תחילת מילוי האריזה.
- 11.ז פסולת דליקה או ראקטיבית במיוחד תאוחסן במכולה מקוררת או במקום מקורה ומאוורר בהתאם לתכונות החומרים.
- 12.ז עמדות הפסולת הנוזלית יצוידו בסידורים מתאימים למניעת שפך, כגון מאצרות ניידות או קבועות המכילות נפח בשיעור 110 אחוזים מנפח המיכל הגדול ביותר, זאת כאשר נפח המיכלים עולה על 1 מ"ק. כאשר נפח המיכלים קטן מ-1 מ"ק יש להסדיר סידורי אצירה ל- 110 אחוזים מכלל הפסולת הנוזלית. ניתן להשתמש במשטח אחסון המתנקז ישירות או ע"י תעלות למיכל איסוף או לבור שאיבה.
- 13.ז אריזות הפסולת יסודרו באופן שתתאפשר גישה נוחה לכל מארז וקריאת מדבקת הסימון.
- 14.ז פסולת חומרים מסוכנים תארז באריזות תקינות המתאימות לסוג החומר ועל פי הנחיות המפעל המיועד לקליטת הפסולת.
- 15.ז חביות יאוחסנו ע"ג משטחים תקינים ושלמים.
- 16.ז פסולת תאוחסן בגובה שתי קומות לכל היותר.
- 17.ז פסולת מוצקה תיארז באופן שימנע פיזור החומר.

- 18.ז. לפני משלוח של כל סוג פסולת חומרים מסוכנים יש להעביר למפעל הטיפול את כל המידע הקיים לגבי הפסולת ובכלל זה דפי מידע MSDS, אנליזות ודוגמאות מייצגות. כמו כן, יועבר מידע נוסף או דוגמאות בכל שלב שהוא ע"פ דרישת המפעל הקולט.
- 19.ז. כל משלוח של פסולת חומרים מסוכנים יתבצע רק לאחר תאום עם המפעל הקולט והרשאה בכתב להעברת הפסולת.
- 20.ז. בכל מקרה של גילוי תופעות של זיהום קרקע בחומרים מסוכנים, בזמן ביצוע עבודות פיתוח או תחזוקה, יש לידע את הממונה ולקבל ממנו הנחיות בדבר סקר שיש לבצע ולגבי עבודות טיהור ושיקום של האזורים המזוהמים.